

แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท้องถิ่นเพื่อการต้อนรับ
นักท่องเที่ยวต่างชาติ ณ ตลาดน้ำคลองลัดมะยม กรุงเทพมหานคร
Ways to develop the ability of local community merchants to
welcome foreign tourists at Lat Mayom floating market, Bangkok

นิตินันท์ ศรีสุวรรณ¹

Nitinan Srisuwan

Received: May 6, 2022 Revised: August 15, 2022 Accepted: December 6, 2022

บทคัดย่อ

ความโดดเด่นของการสะท้อนถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมทางวิถีชีวิตและอาหารไทยท้องถิ่น ทำให้ตลาดน้ำเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท้องถิ่น ในการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว การศึกษาวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาตลาดน้ำคลองลัดมะยมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท่องเที่ยวท้องถิ่น เพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์กลุ่มย่อยและสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชน และกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายชุมชนท้องถิ่น ณ ตลาดน้ำ จำนวนรวม 26 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลแบบแก่นสาระ (Thematic Analysis) เรียบเรียงข้อมูล และสรุปผล

ผลการวิจัย 1) ประเด็นปัญหาของผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนได้แก่ ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปัญหาด้านขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ปัญหาด้านขาดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว หรือเพิ่มเติมความรู้ในเชิงการจัดการท่องเที่ยวท้องถิ่น รวมถึงมีความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2) แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านภาษา หรือเพิ่มความรู้เรื่องการจัดการท่องเที่ยว 2) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 3) การพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายประเภทเรือพายให้ตระหนักถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และ 4) การสร้างความตระหนักให้ผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนคำนึงถึงการนำเสนอขนบดั้งเดิมวิถีไทยตลาดน้ำเพื่อนำเสนอนักท่องเที่ยวต่างชาติ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยได้แก่ ความร่วมมือร่วมใจระหว่างภาคีเครือข่ายท่องเที่ยว เป็นพลังสำคัญในพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การพัฒนาผู้ประกอบการค้าขาย, การต้อนรับนักท่องเที่ยว, ตลาดน้ำคลองลัดมะยม

¹อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, E-mail; Nitinan.s@rmutp.ac.th

Abstract

Due to the remarkable way in which floating markets reflect Thai culture, way of life and local cuisine, they have become popular tourist attractions for both Thai and foreign tourists. In order to prepare local merchants to impress foreigners, this research aims to 1) investigate the problems and needs of the local merchant community and 2) seeks to identify ways to improve the ability of local community merchants to welcome foreign tourists. The research is qualitative in nature; data were collected through In-depth interviews and focus groups. There were 26 research participants, comprising the head of the local community and local community merchants. Conclusions were drawn from thematic analysis of the data.

The results of the research suggest four strategies for developing the local merchant community at the floating market: 1) development of English communication skills and knowledge of tourism management; 2) preservation of the environment of the floating market through the participation of locals; 3) improvement of boat ride operators' awareness of tourist safety; and 4) raising the awareness of local merchants regarding the conservation of the cultural authenticity of Lat Mayom Floating Market so as to present Thai culture to foreigners. It is the recommendation of this research that cooperation among networks of tourism stakeholders is essential for the development of the tourism industry.

Keyword: Development of merchant communities, welcoming tourists, Lat Mayom Floating Market

บทนำ

ความเรียบง่ายในวิถีชีวิตและเสน่ห์ท้องถิ่นในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไปเยี่ยมเยือน ด้วยเหตุนี้เอง ชุมชนท้องถิ่นหลายแห่งในประเทศไทย จึงได้ริเริ่มปรับตัวพัฒนาและจัดการชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว “ตลาดน้ำ” เป็นอีกหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยววิถีไทย ที่ได้รับความนิยมอย่างสูง สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ จากสถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติย้อนหลัง พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมีแนวโน้มตัวเลขสูงขึ้น และสร้างรายได้สูงขึ้นตามลำดับ จากสถิติการรายงานโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา ในปี 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 29,923,185 คน คิดเป็นรายได้ 1,457,150.28 ล้านบาท จากนั้นปี 2559 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 32,529,588 คน คิดเป็น 1,633,497.55 ล้านบาท และในปี 2560 ตัวเลขนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มียอดสะสมเพิ่มขึ้นถึง 35,591,978 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา, 2560) ทั้งนี้ด้วยทรัพยากรของประเทศไทย ที่มีความโดดเด่นทั้งในเชิงทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ตลอดจนโมติริจิตของคนไทยที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างชาติ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน องค์การมหาชน, 2561)

ตลาดน้ำคลองลัดมะยม บริเวณแขวงบางระมาด อำเภอตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่มีความนิยมจากนักท่องเที่ยวในเสน่ห์ด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ภายในตลาดน้ำแห่งนี้ มีวิถีเชิงเกษตรชาวสวนให้นักท่องเที่ยวสัมผัสและเรียนรู้ และมีล่องเรือธรรมชาติแบบเรือพายท่องเที่ยวไปตามสองฝั่งคลอง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) ด้วยปัจจัยทางทรัพยากรท่องเที่ยวแบบวิถีชีวิต ผสมกับความโดดเด่นด้านทำเลที่ตั้ง ซึ่งอยู่ในเขตเมือง และการเดินทางที่สะดวก ทำให้ตลาดแห่งนี้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในวันหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตามรายงานของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาดการค้าภายใน บันทึกที่มาของตลาดน้ำแห่งนี้ว่า เกิดจากกลุ่มประชาชนชุมชน คุณชวน ชูจันทร์ ร่วมกับชุมชนได้ริเริ่มโครงการจัดแหล่งตลาดน้ำให้หวนคืนกลับมาอีกครั้ง เพื่อให้ตลาดน้ำ เป็นแหล่งสัญจรแลกเปลี่ยนสินค้าขายของ ทำให้ชุมชนมีรายได้ ตลอดจน สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยมาในอดีต และเกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมคลอง จึงได้ก่อตั้งและเปิดตลาดน้ำให้กลับมาอีกครั้งตั้งแต่ช่วงปลายปี 2547 ปัจจุบัน ตลาดน้ำคลองลัดมะยม เปิดทำการค้าขายของริมคลอง อาหารคาวหวานพื้นถิ่นของไทย รวมถึงบริการเรือท่องเที่ยวคลองลัดมะยม ทั้งแบบเรือพายและมีบริการเรือตัวหางยาวสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (กรมการค้าภายใน, 2560)

จากการทบทวนวรรณกรรมอย่างคร่าวๆ เกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ณ ตลาดน้ำคลองลัดมะยม อาทิ ธนธรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2552, หน้า 70) และพลอยชมพู วิฑิตยาภรณ์ (2553, หน้า 144-145) พบประเด็นที่คล้ายคลึงกันในเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน งานวิจัยดังกล่าว มีการอภิปรายและเสนอแนะในประเด็นการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวชุมชนคลองลัดมะยมว่า ควรจะเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้ นโยบาย และการจัดการท่องเที่ยวโดยเน้นถึงการอนุรักษ์ และปลูกจิตสำนึกให้กับคนในชุมชน เพื่อนำพาชุมชนคลองลัดมะยมไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวข้องข้องกับการพัฒนาในมิติของชุมชนนี้ สะท้อนถึงนโยบายการพัฒนาทุน “มนุษย์” ในกรอบทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (ปี 2560-2564) ในด้านเป้าหมาย

ของการพัฒนาประเทศไทย ในสาระของทิศทางแผนพัฒนาดังกล่าว สรุปประเด็นและให้ความสำคัญด้านนี้ว่า จะต้องมีการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ประชากรทุกช่วงวัย รวมถึงชุมชนมีความเข้มแข็ง สอดรับกับเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี 2558, หน้า 15-16)

จากความสำคัญของภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและงานบริการต่อเศรษฐกิจไทย และความสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์หรือการพัฒนาบุคลากรท่องเที่ยวดังกล่าว ประกอบกับความสำคัญของการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากรท้องถิ่นในประเทศไทย เพื่อการต้อนรับและนำเที่ยวนักท่องเที่ยวต่างชาติ ตามข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่มีแนวโน้มท่องเที่ยวไทยที่มากขึ้นดังที่กล่าวไปตอนต้นนั้น งานวิจัยนี้จึงเกิดขึ้น เพื่อศึกษาปัญหาของผู้ประกอบการประเภทค้าขายสินค้าในชุมชนและสินค้าต่างๆ ให้นักท่องเที่ยว ตรวจสอบความต้องการในสิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมในมิติเชิงการพัฒนาบุคลากรท่องเที่ยว และศึกษาหาแนวทางการพัฒนาเชิงปฏิบัติการที่เป็นไปได้เป็นลำดับขั้น เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท่องเที่ยว ให้สมบูรณ์พร้อมสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปขยายผลสู่การวางแผนเชิงนโยบายขับเคลื่อนโครงการต่างๆ อันเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวหรือพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องภายในตลาดน้ำคลองลัดมะยมได้ ให้ชุมชนท่องเที่ยวให้มั่นใจพร้อมรับนักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้ผลการวิจัยในเชิงวิชาการ นักวิชาการที่สนใจในมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยว หรือศึกษาวิจัยตลาดน้ำ สามารถนำผลวิจัยไปขยายผลวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาตลาดน้ำคลองลัดมะยมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท่องเที่ยวท้องถิ่น เพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ณ ตลาดน้ำคลองลัดมะยม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants)

ประชากร ได้แก่ ชุมชนกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายภายในชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยม ทั้งหมด 5 โชน (กรมการค้าภายใน, 2560) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยมทั้งหมด ภายในระยะเวลาที่ศึกษาวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากประชากร เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักที่เหมาะสม สามารถตอบ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ตรงประเด็น โดยแบ่งประเด็นคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลหลักและวิธีเก็บข้อมูลดังนี้

1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จำนวน 20 ท่าน เป็นหน่วยงานรัฐบาลและนักวิชาการ ภาคชุมชน และผู้ประกอบการค้าขายการท่องเที่ยวในตลาดน้ำคลองลัดมะยม ที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาตลาดน้ำคลองลัดมะยมแห่งนี้ มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อนักท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบการค้าขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยวภายในตลาดน้ำคลองลัดมะยมไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.2 การสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 6 ท่าน ผู้วิจัยคัดเลือกจากกลุ่มต่างๆ กลุ่มละ 1-2 ท่าน โดยให้ตัวแทนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทำการเสนอแนะคัดเลือก Key participants ได้ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติเฉพาะ ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยม หรือเป็นผู้นำหลักที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวและชุมชน ไม่น้อยกว่า 2 ปี

2. เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เนื่องจากเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัยในการเก็บแบบสัมภาษณ์วิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยแบบสัมภาษณ์ (Interview) และแบบสนทนากลุ่ม (Focus group)

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยศึกษาจากทบทวนวรรณกรรม กำหนดกรอบวิจัยให้ได้ผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ กลั่นกรองออกมาเป็นคำถามจำนวน 3 ข้อใหญ่ดังนี้ 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวของตลาดน้ำคลองลัดมะยม สภาพเศรษฐกิจท่องเที่ยวในปัจจุบัน; 2) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการค้าขายสินค้าทางการท่องเที่ยวภายในตลาดน้ำคลองลัดมะยม และความต้องการเพื่อแก้ไขปัญหา และประเด็นความต้องการอื่นๆ และ 3) ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อพัฒนาตลาดน้ำเพื่อพร้อมรับนักท่องเที่ยว

2.2 แบบสนทนากลุ่ม (Focus group) สำหรับประเด็นในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยศึกษาจากทบทวนวรรณกรรมและรายละเอียดข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ออกแบบเป็นแบบสนทนากลุ่ม โดยมีหัวข้อสาระในการสนทนากลุ่ม ดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายท่องเที่ยวท้องถิ่นเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติและ 2) ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยม

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1) ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยนำเครื่องมือวิจัย ทั้งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและประเด็นสนทนากลุ่ม ไปทดลองกับกลุ่มชุมชนคลองลัดมะยม จำนวน 5 ท่าน

2) ผู้วิจัย นำเครื่องมือไปตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ กับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวจำนวน 3 ท่าน หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นในระดับ 0.8

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ลงพื้นที่เก็บข้อมูล ณ ตลาดน้ำคลองลัดมะยม ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักตามกำหนดไว้ 20 ท่าน ได้แก่ หน่วยงานรัฐบาลและนักวิชาการ 3 ท่าน ผู้นำชุมชนท่องเที่ยว 2 ท่าน และผู้ประกอบการค้าขายการท่องเที่ยวในตลาดน้ำคลองลัดมะยม 15 ท่าน ผู้วิจัยทำการนัดหมายตามวัน-เวลาที่กลุ่มตัวอย่างสะดวก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) รวมจำนวน 6 ท่าน เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 2 ท่าน และผู้ประกอบการค้าขายสินค้าท่องเที่ยวและเรือพาย จำนวน 4 ท่าน

3.2 การบันทึกเทปในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งผลวิจัยที่มีรายละเอียดอันเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยได้นำส่งแบบสัมภาษณ์ และหัวข้อประชุมกลุ่ม ก่อนสัมภาษณ์และประชุมกลุ่ม ขออนุญาตในการบันทึกเทปวิจัย โดยไม่ระบุชื่อและข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

3.3 สรุปรูปข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มเป็นผลวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ จึงใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปสัมภาษณ์เชิงคุณภาพแบบแก่นสาระ หรือที่เรียกว่า Thematic Analysis โดยมีขั้นตอนระเบียบวิธีการดังนี้

4.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเทป โดยกำหนดรหัสผู้ให้ข้อมูลจำนวน 20 ท่าน เป็น P1-P20 แล้วจัดเรียงเป็นระบบชุดข้อมูลที่ได้จากการถอดเทป ให้เป็นไปตามหมวดหมู่คำถาม และหัวข้อ โดยทั้งนี้อาจมีการตัดทอนข้อมูลในส่วนที่มีเนื้อหาสาระ หรือเนื้อหาที่มีใช้แก่นวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) กำหนดดัชนี (code) ข้อมูลแต่ละชุด นำข้อมูลที่กระจัดกระจายมาจัดเรียงแบ่งเป็นหัวข้อไว้ เช่น ปัญหา ความต้องการชุมชนในการพัฒนา ข้อเสนอแนะ เป็นต้นฯลฯ

3) การตีความ (Interpret) จากข้อมูลที่ได้เรียบเรียงไว้ในเบื้องต้น โดยผู้วิจัยใช้ความรู้ และประสบการณ์ส่วนตัวพื้นฐานของผู้วิจัยที่มีความรู้ในด้านการจัดการท่องเที่ยว ตีความ และเรียบเรียงข้อมูลเพื่อแปลผลวิจัย และสรุปผล

4.2 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยสรุปบันทึกข้อมูลและข้อสังเกตที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และถอดเทปการสนทนา โดยตั้งรหัส P1-P6 แทนผู้ให้ข้อมูลสนทนา เรียบเรียงข้อมูล และจับประเด็นหัวเรื่องในลักษณะเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน จากนั้นตีความ และสรุปเป็นข้อมูลผลวิจัย เป็นประเด็น แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายประเภทชุมชนท้องถิ่นเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท้องถิ่นเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ณ ตลาดน้ำคลองลัดมะยม จังหวัดกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ 2 ประเด็นดังนี้

1.1 ผลวิจัยด้านปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท้องถิ่น

1.1.1 ด้านปัญหาของผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาตลาดน้ำคลองลัดมะยมเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบประเด็น 3 ปัญหาหลักที่เกิดขึ้น ดังนี้

1) ในฐานะผู้ประกอบการค้าขายชุมชนท่องเที่ยว พบปัญหาเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อการค้าขาย การอธิบายสินค้า รายละเอียดสินค้า การโต้ตอบเบื้องต้นกับนักท่องเที่ยว รวมถึงการเจรจาต่อรองทางด้านราคาต่างๆ กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ผู้ประกอบการค้าขายระบุว่า มีทักษะภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษน้อย

2) ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวอันเกี่ยวเนื่องถึงผู้ประกอบการค้าขาย อาทิ พัฒนาป้ายสัญลักษณ์ภาษาอังกฤษเพื่อชี้แนะนักท่องเที่ยวไปยังส่วนต่างๆ โซนต่างๆ ภายในตลาด การปรับปรุงห้องน้ำสาธารณะเนื่องจากผู้ประกอบการชุมชนส่วนหนึ่งเป็นให้บริการขายอาหารแก่นักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวสอบถามเกี่ยวกับห้องน้ำ พบว่ามีน้อยกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว และจุดให้บริการข้อมูลข่าวสารและต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นปราการด่านหน้าสำคัญที่ผู้ประกอบการค้าขายคิดว่าเป็นประตูแรกในการก้าวเข้ามาเพื่อต้อนรับชาวต่างชาติ

3) ปัญหาการขาดการสืบทอดภูมิปัญญาและการจัดการการท่องเที่ยวแก่คนรุ่นใหม่ในท้องถิ่น ผู้ประกอบการค้าขายชุมชนท้องถิ่นระบุเป็นอีกปัญหาหนึ่งสำคัญ เพราะคนรุ่นใหม่ จะมีทักษะการนำเสนอ และเรียนรู้เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ดี แต่ทั้งนี้เมื่อมีความรู้ภาษาในระดับที่ดี น้อยคนที่จะตัดสินใจทำงานค้าขายเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน มักนิยมไปทำงานในเมืองที่มีรายได้ประจำมากกว่า ทำให้ผู้ประกอบการค้าขายขาดผู้สืบทอด

1.1.2 ด้านความต้องการของผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนคลองลัดมะยม มีความต้องการในประเด็นหลัก 2 ประเด็นหลักต่อไปนี้

1) ผู้ประกอบการค้าขายต้องการมีความรู้และพัฒนาในเรื่องภาษา เพื่อไว้ใช้สื่อสารค้าขายต้อนรับยิ้มแย้มกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และในส่วนของชุมชน ต้องการพัฒนาองค์ความรู้อื่นๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดการการท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำแห่งนี้

(2) เพื่อให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความสมบูรณ์พร้อม ต้องการให้มีการลงทุนเพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อันจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนด้วย อาทิ จัดสรรทำป้ายภาษาอังกฤษ บอกโซนทางเดินให้นักท่องเที่ยวด้วย มีจุดประชาสัมพันธ์แบบภาษาอังกฤษให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ หรือแม้กระทั่งร้านอาหารต่างๆ ต้องการให้มีการพัฒนา ปรับปรุงห้องน้ำสาธารณะ ให้มีมาตรฐานสะอาดมากขึ้น และเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ

นอกจากนี้ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนยังเสนอแนะให้มีหน่วยงานรัฐบาลเข้ามาร่วมรับผิดชอบจัดทำโครงการต่างๆ ในการพัฒนาผู้ค้าขายท่องเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนคลองลัดมะยมตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นจะไม่มีหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่นที่ใกล้ชิด เช่นเดียวกับชุมชนในต่างจังหวัด ที่มีองค์การบริหารส่วนตำบล ใกล้ชิดและเข้ามาช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา หรือสนับสนุนในการจัดการท่องเที่ยวเรื่องต่างๆ

สำหรับผลวิจัยข้อมูลประเด็นเกี่ยวกับ สถานการณ์การท่องเที่ยวของตลาดน้ำคลองลัดมะยม สภาพเศรษฐกิจท่องเที่ยวในปัจจุบัน สามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

สภาพเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ตลาดน้ำคลองลัดมะยมเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่โดดเด่นเชิงเกษตรและวัฒนธรรมวิถีชีวิต ตลาดเปิดการท่องเที่ยวในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ภายในตลาดมีการแบ่งโซนขายสินค้าต่างๆ ตามประเภทของสินค้า สินค้าที่ค้าขาย มีทั้งในส่วนของผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการเรือพาย ที่เป็นชาวสวนในตำบลเขตคลองลัดมะยม และผู้ประกอบการค้าขายจากชุมชนนอก ที่มาขอเช่าพื้นที่จัดตั้งขายสินค้า เศรษฐกิจเชิงการท่องเที่ยวทั่วไปอยู่ในระดับดี มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวโดยหลัก คือชาวตะวันตก ชาวจีนและญี่ปุ่น นำพาโดยทัวร์ไกด์มาท่องเที่ยวและล่องคลอง ราคาสินค้าจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวในราคาเกษตรกร สินค้ามีความหลากหลาย ทั้งสินค้าในชุมชนที่เป็นสินค้าชาวสวนและสินค้าภายนอก

ภูมิศาสตร์โดยรอบและสิ่งแวดล้อมท่องเที่ยว พื้นที่บริเวณโดยรอบคลองลัดมะยม เป็นพื้นที่ของชุมชนที่ปลูกพืชประเภทสวนครัวและพืชล้มลุก มีสวนผลไม้จำพวก กล้วยและมะพร้าวมาตั้งแต่เดิมในอดีต ในอดีตมีการเดินทางโดยทางเรือเป็นหลัก ในระยะหลังเมื่อมีถนนตัดผ่าน ผู้คนจึงหลีกเลี่ยงไปสัญจรทางบก ซึ่งสะดวกและรวดเร็วกว่า ปัจจุบันวิถีชีวิตริมคลองของกลุ่มชุมชนลัดมะยมที่อยู่ริมคลองในรุ่นเก่าก็ยังคงดำเนินวิถีชีวิตเรียบง่ายแบบในอดีตยังคงมีบ้าง อาทิ การสัญจรทางเรือ ปลูกพืชผักสวนครัวและเก็บพืชผลไม้จากสวนของตนเองมาขาย หรือมีการแปรรูปผลไม้จำหน่ายในตลาดให้แก่ักท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งจุดประสงค์การจัดตั้งตลาดน้ำชุมชนคลองลัดมะยม สามารถสรุปแนวประเด็นได้เป็น 4 ประเด็นดังนี้

- 1) เพื่อการอนุรักษ์คลองและสิ่งแวดล้อม การก่อตั้งชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยมจึงเปรียบเสมือนการได้อนุรักษ์วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมในอดีตที่ใช้การคมนาคมโดยทางเรือ
- 2) เพื่อสานสัมพันธ์ในเครือญาติและบ้านใกล้เรือนเคียงภายในชุมชนลัดมะยม ก่อให้เกิดความเข้มแข็งให้ชุมชน พุดคุยแลกเปลี่ยนแนวคิดกันเกี่ยวกับการจัดการตลาดน้ำ หรือหารือกันในเรื่องต่างๆ
- 3) เพื่อจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน การริเริ่มโครงการท่องเที่ยวคลองลัดมะยม ช่วยก่อให้เกิดวิสาหกิจชุมชน มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าจากเกษตรกรลัดมะยมส่งตรงถึงผู้บริโภคในราคาที่เป็นธรรม มีการชักชวนชุมชนใกล้เคียงและชุมชนอื่นๆ ให้เข้ามาประกอบการค้าขาย เน้นเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างโดยเสมอภาคกัน
- 4) เพื่อให้เกิดประสานงานเครือข่ายระหว่าง ชุมชนคลองลัดมะยม กับภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ร่วมกันพัฒนาแบบการอนุรักษ์ แบบดั้งเดิมที่เป็นตลาดน้ำเรือพายขายของ เพื่อให้ักท่องเที่ยวสัมผัสถึงวิถีชีวิตของชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างแท้จริง ไม่เน้นเป็นตลาดน้ำที่เป็นเชิงการค้าพัฒนามากนัก

1.2 ผลวิจัยด้านแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการท้องถิ่นเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
ผลการวิจัย พบแนวทางการพัฒนาในประเด็นต่อไปนี้

1.2.1 แนวทางการพัฒนาด้านภาษาให้ผู้ประกอบการค้าขาย หรือเพิ่มความรู้เรื่องการจัดการท่องเที่ยวให้กับกลุ่มชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยม โดยผลวิจัยชี้ให้เห็นว่า ชุมชนเสนอแนวความคิดการพัฒนาโดยมุ่งให้บรรลุแนวทางในการพัฒนาเชิงปฏิบัติอย่างแท้จริง เสนอแนวพัฒนาให้มีการจัดอบรมในมิติต่างๆ ให้แก่ผู้ค้าขาย

และชุมชน ควรจัดอบรมเป็นระยะเวลาต่อเนื่อง มีการวัดประเมินผล ให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และมีประสิทธิผล นำไปใช้ในการต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้จริง เนื่องจากที่ผ่านมา มีหน่วยงานที่เข้ามจัดอบรมเพียงระยะสั้น ไม่มีการติดตามผลนำไปใช้ ชุมชนได้แต่เพียงเข้าร่วม อาจไม่ได้เกิดประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวในการต้อนรับนักท่องเที่ยวได้จริง และเป็นไปได้ และชุมชนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การจัดโครงการเพื่อพัฒนาหรืออบรมชุมชน ทั้งชุมชนและผู้ประกอบการค้าขายยินดีเข้าร่วม แต่จะขอให้มีการจัดการในวันธรรมดาที่มีชั่วโมงทำการเปิดตลาด (เสาร์-อาทิตย์) เพื่อให้ชุมชนจะได้มีเวลาในการเรียนรู้และอบรมอย่างเต็มเวลา ทั้งนี้วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ จะเป็นวันที่ชุมชนต้องทำงานและต้อนรับบริการนักท่องเที่ยว หากปลีกเวลาไปร่วมโครงการต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ก็จะทำให้ชุมชนขาดรายได้จากการค้าขายท่องเที่ยว

สำหรับ กลุ่มเป้าหมายที่จะพัฒนา ควรเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีถิ่นฐานในบริเวณคลองลัดมะยมก่อนนำร่องเป็นลำดับแรก มากกว่าผู้ประกอบการที่มาจากชุมชนอื่นๆ เนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่ จะรู้จักพื้นที่คลองลัดมะยมและสามารถนำความรู้มาลงพื้นที่บริหารจัดการได้ดีที่สุด

1.2.2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนท้องถิ่นเสนอแนวทางให้มีการรณรงค์กวาดขันอย่างเข้มงวด ทั้งในส่วนของร้านค้าผู้ประกอบการค้าขาย และผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยว ให้เห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาดของบริเวณตลาดน้ำ และแม่น้ำลำคลอง เพราะคลองลัดมะยมคือหัวใจหลักของการท่องเที่ยวตลาดน้ำ นอกจากนี้ชุมชนยังต้องการให้ผู้ประกอบการร้านค้ามีส่วนร่วมกันรณรงค์ใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ เช่นการใช้ไบโอบดแทนการใช้โฟม เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และถือเป็นแนวทางการอนุรักษ์วิถีไทย สร้างจุดเด่นได้อีกด้วย

1.2.3 แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายประเภทเรือพายให้ตระหนักถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การนำเสนอเรือพายที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยวได้ลองเรือพายถือเป็นจุดเด่นของตลาดน้ำคลองลัดมะยม แต่ทั้งนี้ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการค้าขายประเภทเรือพาย ตระหนักและปฏิบัติในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวขณะขึ้น-ลง เรือพายในบริเวณคลองลัดมะยมอย่างเคร่งครัด เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะค่อนข้างระมัดระวังเป็นพิเศษทางด้านความปลอดภัยทางน้ำขณะท่องเที่ยว เสนอแนวทางให้นักท่องเที่ยวใส่เสื้อชูชีพทุกครั้งขณะลงเรือ เพื่อมาตรฐานในการต้อนรับและการบริการที่ดี

1.2.4 แนวทางการสร้างการตระหนักให้ผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนคำนึงถึงการนำเสนอชนบดั้งเดิมวิถีไทยตลาดน้ำเพื่อนำเสนอนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เน้นการอนุรักษ์ในวิถีดั้งเดิมที่เป็นวิถีชีวิตในตลาดน้ำเพื่อสร้างจุดเด่นให้กับตลาดน้ำคลองลัดมะยม ทั้งนี้ผู้นำชุมชนตระหนักในจุดนี้ และเบื้องต้น มีการคัดเลือกผู้ประกอบการค้าขายที่นำเสนอขายในประเภทสินค้าเกษตรชุมชนท้องถิ่น อาหารไทย ขนมไทย และสินค้าของที่ระลึกไทย ภายใต้หลักการของการจัดตั้งตลาดน้ำท่องเที่ยวลัดมะยมที่มุ่งเน้นทางด้านท่องเที่ยวเชิงวิถีเกษตร และวัฒนธรรมตลาดน้ำไทยริมสายน้ำ

อภิปรายผล

จากผลวิจัยดังที่กล่าวไปข้างต้นตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ในประเด็นต่อไปนี้

1) ประเด็นปัญหาเรื่องการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยมนั้น ในชุมชนคลองลัดมะยม มีความต้องการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การปรับปรุงป้ายสัญลักษณ์ภาษาอังกฤษ โบร์ชัวร์ การปรับปรุงห้องน้ำสาธารณะ และเพิ่มจุดประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารภายในแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทั้งนี้ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะโดย งานวิจัยของปรียาภรณ์ รัตนพงษ์ (2556) ที่สรุปข้อเสนอแนะของการพัฒนาตลาดน้ำคลองลัดมะยมว่า ควรมีการจัดแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงาม สร้างความตระหนักในด้านจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้รองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น พัฒนาการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว การวางนโยบายแผนงานในระยะสั้น-ระยะยาว นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าว ปรากฏคล้ายในผลการวิจัย ของสุทธยา สมสุข (2552, หน้า 62) ที่ศึกษาวิจัยตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง เช่นเดียวกัน กล่าวคือ พบปัญหาในลักษณะคล้ายกับคลองลัดมะยม ตลาดบางน้ำผึ้งยังต้องการพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อาทิ ที่จอดรถให้กับนักท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้งานวิจัยดังกล่าวได้สรุปข้อเสนอแนะจากงานวิจัยว่า ชุมชน อาจจะ ร่วมมือกับหน่วยงานรัฐบาลในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น โรงเรียน ใน การขยายพื้นที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จากผลการวิจัยและการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวที่ สอดคล้องกันนี้ อนุมานได้ว่า การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ยังเป็นประเด็นสำคัญในแต่ละแหล่ง ที่คนในชุมชนต้องวางแผน ร่วมมือกับหน่วยงานใกล้เคียง หรือเครือข่าย เพื่อร่วมกันพัฒนา ให้เป็นไปในแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเป็นการพัฒนาที่ยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมในวิถีไทยของตนเองอยู่ แต่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจได้ ดังสะท้อนในแนวคิดพื้นฐานด้านงานบริการโดย อเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อดุลพัฒน์กิจ (2550) ที่ระบุไว้ว่า ผู้ให้บริการมีหน้าที่จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการที่เป็นมาตรฐานสำหรับลูกค้า รวมถึงการให้บริการข่าวสารอย่างครบถ้วน ก็จะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจอย่างสูงสุด

อีกหนึ่งประเด็นปัญหาที่น่าสนใจที่ชุมชนกล่าวถึงได้แก่ ปัญหาการขาดการสืบทอดภูมิปัญญาและการจัดการการท่องเที่ยวแก่คนรุ่นใหม่ในท้องถิ่น สำหรับประเด็นเรื่องการขาดสืบทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณตนนท์ เถียรประภากุล (2557, หน้า 89-97) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การปั้นเครื่องปั้นดินเผา บ้านม่อนเขาแก้ว ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาการปั้นเครื่องปั้นดินเผาของกลุ่มลูกหลานเป็นแบบผสมผสาน บ้างเกิดจากการเห็นและถ่ายทอดกันในครอบครัวแบบลักษณะ “ครูพักลักจำ” รวมถึงมีการร่วมกับโรงเรียนในการจัดทำโครงการอบรมและสาธิตแก่กลุ่มเยาวชนที่สนใจจริง แต่อย่างไรก็ดี ชุมชนนี้ก็ยังพบปัญหาการขาดผู้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากเยาวชนบ้านม่อนเขาแก้วมีแนวคิดในด้านการทำงานที่เปลี่ยนไป จากอดีต นิยมเข้าไปทำงานทำในตัวเมือง หรือไปทำงานแรงงานต่างประเทศ รวมถึงคิดว่าการทำเครื่องปั้นดินเผา เหน็ดเหนื่อยลำบากและได้รับค่าแรงน้อยกว่า รวมถึงอีกปัญหาที่พบจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาคือ ขาดสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางจัดตั้ง การเรียนรู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นจุดถาวร เพราะที่ผ่านมาจะเป็นลักษณะของ

โครงการสาดิตและปฏิบัติการชั่วคราวภายในโรงเรียน จากผลวิจัยนี้ สะท้อนและสอดคล้องกับปัญหาที่ได้พบจากการสัมภาษณ์ชุมชนในคลองลัดมะยมว่า กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ และการจัดการบ้าง ก็จะนิยมเข้าไปทำงานในเมืองกรุง เนื่องจากค่านิยมและรายได้ดีกว่า

2) ประเด็นความต้องการของผู้ประกอบการค้าขายในการพัฒนาทักษะด้านภาษา ทั้งนี้สะท้อนได้ว่า ความต้องการในการพัฒนาการสื่อสารนี้ เป็นความสำคัญสำหรับบุคลากรที่ประกอบการท่องเที่ยวมาตั้งแต่ในอดีตจนปัจจุบัน เนื่องจาก บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีโอกาสเสี่ยงที่จะต้องติดต่อสื่อสาร กับชาวต่างชาติ และหากสื่อสารสามารถอธิบายความหมายของสิ่งต่างๆ วิธีชีวิตวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ให้ชาวต่างชาติได้ร่วมภาคภูมิใจและชื่นชมในการท่องเที่ยววิถีไทยได้ ก็นับเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยวไทย จากสรุปผลวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ จุติมา บุญมี และ สุธีรา ปานแก้ว (2560, หน้า 441-442) ที่ให้ความสำคัญของการพัฒนาในบุคลากรท่องเที่ยวว่า ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำเป็นต้องบริการด้วยแรงงานคน ดังนั้นการให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ โดยเฉพาะทักษะการให้บริการ ความกระตือรือร้นและการมีจิตใจพร้อมให้บริการ (Service mind) ตลอดจนทักษะการสื่อสารกับลูกค้าเป็นสิ่งที่สำคัญ นอกจากนี้ ผลวิจัยดังกล่าว ยังสนับสนุนแนวคิดของ จิตตินันท์ นันทโพธิ์ (2555) ที่มุ่งเน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในสายการท่องเที่ยวว่า การที่นักท่องเที่ยวแต่ละชาติ มีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สะท้อนตัวตนให้แสดงออกซึ่งท่าทาง มารยาทและวัฒนธรรม รวมถึงภาษาที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากที่ผู้ให้บริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ควรศึกษาเรียนรู้ และก่อให้เกิดความประทับใจในงานบริการ

3) ด้านการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว ที่พบว่าชุมชนมีความต้องการพัฒนาตนเองหลายด้านเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว มีความตระหนักในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงเสนอแนะเรื่องรักษาสิ่งแวดล้อม และทางด้านการจัดการความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์ (2553, หน้า 187-189) ในผลการวิจัยข้อหนึ่ง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชนต่อการท่องเที่ยว ที่กล่าวว่า ชุมชนเองที่มีบทบาทสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตนเอง นำเสนอท้องถิ่นสู่ภายนอก ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงพัฒนาบุคลากรในชุมชน ให้มีการสื่อสารระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวในเชิงรุก ให้มากกว่าเชิงรับ กล่าวคือ เน้นการพัฒนาบุคลากรให้เป็นองค์ความรู้หลัก ให้กับนักท่องเที่ยว โดยพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสารควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ เพื่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสนับสนุนข้อค้นพบของ ธนธรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2552, หน้า 68-71) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการพัฒนาตลาดน้ำคลองลัดมะยมไว้ ได้แก่ แนวทางพัฒนาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว และคำนึงถึงความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว แนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว แนวทางพัฒนารูปแบบท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายตามเทศกาล แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีศักยภาพ ให้ชุมชนมีการคิด มีการจัดการชุมชนร่วมกัน ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรมีศักยภาพ ให้ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวในการอนุรักษ์

การร่วมกันปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์ รวมถึงแนวทางพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการบริหารจัดการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ข้อค้นพบในงานวิจัยเกี่ยวกับ การที่ผู้ประกอบการค้าขายตระหนักถึงการอนุรักษ์วิถีดั้งเดิม เน้นการค้าขายและการนำเสนอสินค้า เพื่อขายให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยคำนึงถึงการจัดร้าน สินค้าในแบบวิถีไทย ทั้งนี้ผลการวิจัยเป็นเช่นเดียวกับแนวคิดของ กรวรรณ สังขร (2558, หน้า 35) ที่กล่าวว่า ด้านวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ดี ซึ่งการท่องเที่ยววัฒนธรรม เป็นเครื่องนารายได้ทางเศรษฐกิจ รวมถึงช่วยสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ และยังสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนี้จะอยู่บนพื้นฐานการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตร่วมกันของชุมชน วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นสิ่งที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และความดั้งเดิมในวัฒนธรรมนี้ นับเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นอย่างดี

จากการอภิปรายผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท่องเที่ยว ณ ตลาดน้ำคลองลัดมะยมมีความตระหนัก และยินดีที่จะพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ดีที่สุด สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาตลาดน้ำคลองลัดมะยม ควรเน้นถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ร่วมกับภาคีเครือข่ายท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรท่องเที่ยว หรือร่วมมือกันจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และบริหารจัดการท่องเที่ยวคลองลัดมะยม ให้คงเสน่ห์ของความ เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตริมคลองในกรุง พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติอย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ประเด็นการแก้ไขปัญหาต่างๆ ควรส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งในชุมชนตลาดน้ำ และชุมชนใกล้เคียง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการประกอบการค้าขาย การส่งเสริมเรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมรับนักท่องเที่ยว

1.2 ด้านความต้องการ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดโครงการเพื่อพัฒนา ตามความต้องการของผู้ประกอบการค้าขาย ทั้งด้านภาษาและจัดการท่องเที่ยว

1.3 ด้านแนวทางการพัฒนา เพื่อการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการตลาดน้ำ ควรมีเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติให้ผู้ประกอบการร้านค้าเข้าใจ ตระหนัก อาทิ การใช้วัสดุธรรมชาติที่ย่อยสลายง่าย ความสะอาดและความปลอดภัยด้านอาหาร ความปลอดภัยในกิจกรรมท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และชุมชนที่จัดตั้งกลุ่มตลาดน้ำคลองลัดมะยมสามารถนำผลการวิจัยในด้านปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา ไปกำหนดนโยบาย หรือจัดโครงการเพื่ออบรมและพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยมได้ เพื่อให้มีความพร้อมในการร่วมกันต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ประทับใจ

2.2 การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ ผลการวิจัยที่ค้นพบ นักวิชาการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในงานวิชาการ หรืองานพัฒนาชุมชนเพื่อพัฒนาท่องเที่ยวได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรการศึกษาในมิติของการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่จำเป็นสำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานการรักษาสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ขนบดั้งเดิมชุมชน

3.2 เพื่อให้การพัฒนาตลาดน้ำเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ควรมีการศึกษาประเมินเกี่ยวกับแนวคิดและความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เมื่อมาท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าภายใน. (2560). **ตลาดน้ำคลองลัดมะยม**, สืบค้น ตุลาคม 12, 2560, จาก <http://mwsc.dit.go.th/viewFreshMarket.php?id=34882#.Y2N3O3ZBwdU>
- กรวรรณ สังขกร. (2558). **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับวิถีไทย**, สืบค้น มิถุนายน 10, 2559, จาก <https://www.slideshare.net/amicsangkakorn/ss-48803224>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). **ตลาดน้ำคลองลัดมะยม**, สืบค้น ตุลาคม 12, 2560, จาก <https://thai.tourismthailand.org/Attraction/ตลาดน้ำคลองลัดมะยม>
- จิตตินันท์ นันทไพบลูย์. (2555). **จิตวิทยาการบริการ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- จตุมา บุญมี, และ สุธีรา ปานแก้ว. (2560). **การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวโดยใช้หลัก Service mind เพื่อคุณภาพการบริการและคุณภาพชีวิต**, สืบค้น มิถุนายน 10, 2559, จาก <https://cht.rmuts.ac.th/sites/default/files/2018/sar60/sar60-2/CHT%2008-00-2.3-11.pdf>
- ธนธรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2552). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตดลิ่งชัน**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปณตนนท์ เกียรติประสาทกุล. (2557). **กระบวนการเรียนรู้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การปั้นเครื่องปั้นดินเผา บ้านเขาม่อนแก้ว ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง**. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 31(2), 79-100.
- ปรียาภรณ์ รัตนพงษ์. (2556). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนรอบตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตดลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลอยชมพู ฐิตยาภรณ์. (2553). **การสื่อสารชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยม**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2558). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**, สืบค้น สิงหาคม 15, 2560, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สุทธยา สมสุข. (2552). **คุณภาพบริการการท่องเที่ยวของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง**. งานวิจัย คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2561). **การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน**, สืบค้น มกราคม 12, 2561, จาก <https://www.tatreviewmagazine.com/article/cbt-thailand/#>
- อเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดลพัฒน์กิจ. (2548). **จิตวิทยาการบริการ (Service Psychology Comprehension Strategies and Trend)**. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซน์.